

УДК 342.951:37.014.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-4-12>

Ігор МАГДАЛІНА

кандидат технічних наук, доцент

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

м. Дніпро, Україна)

ihor.mahdalina@dduvs.edu.ua

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ, КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

У статті досліджено поняття, ознаки й види адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг, визначення. Установлено, що під адміністративними процедурами у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг варто розуміти регламентований нормативно-правовими актами комплекс дій посадових осіб структурних підрозділів Міністерства освіти і науки України й інших центральних органів виконавчої влади, які реалізують державну політику в галузі освіти, спрямований на забезпечення реалізації прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб у сфері освіти шляхом розгляду й вирішення їхніх індивідуальних справ з прийняттям за його результатами акта індивідуальної дії, яким набуваються, змінюються, припиняються права суб'єкта освітньої діяльності або виконуються його обов'язки.

Виокремлено ознаки адміністративної процедури у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг: 1) має правовий характер, оскільки принципи та правила, що визначають адміністративну процедуру, містяться в приписах нормативно-правових актів; 2) містить норми, що регламентують як діяльність суб'єкта публічного адміністрування, так і поведінку приватних осіб; 3) спрямована на прийняття адміністративного акта суб'єктом владних управлінських повноважень; 4) застосовується для вирішення конкретної адміністративної справи у сфері освітньої діяльності; 5) має основним призначенням забезпечення ефективної реалізації прав громадян на освіту й приватних осіб на надання освітніх послуг та унеможливлення їх порушення; 6) тягне за собою настання зовнішніх наслідків, тобто застосування процедурних правил породжує права й обов'язки осіб, які знаходяться поза системою публічного адміністрування у сфері освіти; 7) має, як правило, безспірний характер, тобто завдяки адміністративній процедурі вирішуються позитивні управлінські справи, хоча рішення, дія чи бездіяльність за результатами або в порядку вирішення такої справи можуть бути оскаржені в позасудовому (адміністративному) порядку й у судовому порядку при вирішенні публічно-правового спору; 8) може породжувати правовідносини, які мають приватноправову природу.

Установлено, що зміст адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг включає такі елементи: 1) об'єкти адміністративної процедури; 2) суб'єкти здійснення адміністративної процедури; 3) принципи адміністративної процедури; 4) заходи, засоби, форми й методи адміністративної процедури; 5) процедурні дії та рішення у формі адміністративних актів. Виокремлено види адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг (адміністративні процедури у сфері освіти).

Ключові слова: освітня діяльність, публічне адміністрування у сфері освіти, освітні послуги, адміністративні процедури у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Як зазначено в Законі України «Про освіту», «освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави» [12], а відповідно до Національної доктрини розвитку освіти, «освіта – це основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства. Освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені» [11]. Саме тому існує нагальна потреба у виваженій, розумній, далекоглядній, прозорій і відповідальній державній політиці в галузі освіти України, яка великою мірою залежить від її досконалого й ефективного адміністративно-правового забезпечення.

Адміністративно-правове забезпечення реалізації освітньої функції держави є важливою складовою загального правового забезпечення реалізації основоположних функцій держави і відбувається сьогодні в надзвичайно складних умовах зовнішньо- й внутрішньополітичної нестабільності держави, пов'язаної із зовнішньою військовою агресією на території України, необхідністю інтеграції вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів, а це вимагає постійного вдосконалення адміністративно-правового регулювання, урахування всіх позитивних і негативних факторів і тенденцій розвитку освітньої галузі з метою забезпечення в процесі такого регулювання формування й реалізації ефективної державної освітньої політики задля прогресивного розвитку особистості, суспільства, нації й держави, захисту національних інтересів України. Одним із напрямків належного урядування у сфері освіти є ефективне здійснення адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг, що потребує наукового аналізу, який буде здійснений у межах статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Дослідженнями адміністративних процедур у сфері освіти займалися науковці, які розглядають правові, управлінські й педагогічні аспекти. Серед них можна виділити юристів, які вивчають принципи публічного адміністрування, і педагогів, які досліджують управлінські процеси в освітніх установах. Зокрема, ученими, які вивчали принципи адміністративної процедури, є В. Авер'янов, Л. Губернська, К. Бережна, І. Бойко, І. Криворучко, О. Соловійова, В. Тимошук, А. Шарая. Окремі аспекти адміністративно-процедурної діяльності у сфері вищої освіти досліджували О. Авдєєв, М. Гончаренко, О. Горпинич, О. Гульбс, Є. Огаренко, Р. Опацький, В. Салов, С. Свіжевська, О. Сорока, Ю. Фролов, С. Шевченко, О. Шеломовська, А. Шпомер.

На монографічному рівні адміністративні процедури у сфері освіти досліджували такі автори: В. Савіщенко – як форму адміністративно-правового забезпечення освіти [13]; М. Легенький – як чинник забезпечення якості надання освітніх послуг [8]; Р. Щокін – як складову публічного адміністрування у сфері освіти [18]; Н. Губерська – у сфері вищої освіти [4]. Водночас адміністративно-процедурна діяльність є досить складною для її висвітлення в межах одного або навіть декількох наукових досліджень і завжди буде предметом наукового пошуку, зокрема й стосовно такої значної та широкої сфери, як освіта.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг, визначення їх системи й механізмів реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У попередніх дослідженнях ми дійшли висновку, що адміністративні процедури у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх

послуг є складовими механізми адміністративно-правового забезпечення реалізації освітньої функції держави, включає комплекс правових норм, органів управління освітою, їхніх повноважень і процедур, спрямованих на регулювання й організацію освітнього процесу, а також на контроль за його ефективністю й відповідністю встановленим стандартам.

На виконання завдань дослідження наш науковий пошук буде спрямований на визначення сутності, видів і змісту адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг. Перед тим як визначити поняття й розкрити зміст адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг, потрібно навести теоретичні положення щодо тлумачення поняття «адміністративна процедура», «види адміністративних процедур» і «структура адміністративної процедури».

Відразу варто зазначити, що поняття «адміністративна процедура» законодавчо визначено в Законі України «Про адміністративну процедуру» від 17 лютого 2022 року, який набув чинності у 2024 році [10]. У ньому під адміністративною процедурою розуміється «визначений законом порядок розгляду та вирішення адміністративної справи, тобто справи, що стосується публічно-правових відносин щодо забезпечення реалізації права, свободи чи законного інтересу особи та/або виконання нею визначених законом обов'язків, захисту її права, свободи чи законного інтересу, розгляд якої здійснюється адміністративним органом» [10]. Однак у самому Законі не визначено ознак адміністративної процедури, натомість очевидним є те, що вона має здійснюватися в межах публічно-правових відносин, коло яких є досить широким, тому законодавець у ч. 2 ст. 1 цього Закону визначив перелік відносин, які хоч і є публічно-правовими, однак на них не поширюється законодавство про адміністративні процедури (далі – ЗАП), тобто вони здійснюються поза межами таких процедур. Як правильно зазначає В. Тимошук, поза межами ЗАП залишено сферу приватно-правових відносин, тобто те, де органи влади вступають в іншого роду відносини (зокрема в господарській діяльності в частині матеріального забезпечення або трудові відносини між органом влади та його працівниками чи з приводу найму керівників підприємств, установ, організацій у сфері управління органу) [15, с. 375].

Щодо ознак адміністративної процедури, то вони не визначені в Законі, їх систематизовано в межах наукових положень і теорій, окремі з яких доцільно навести нижче. Зокрема, Н. Галіцина виділяє такі ознаки адміністративних процедур: «застосовуються в публічній сфері; регулюють порядок здійснення правозастосувальної діяльності; охоплюють управлінську діяльність позитивної спрямованості, тобто діяльність, спрямовану на створення умов для ефективної реалізації прав і законних інтересів громадян і організацій; встановлюють визначений порядок здійснення тих або інших дій; для них характерний особливий суб'єктний склад, однією зі сторін в адміністративній процедурі завжди виступає державний орган або посадова особа, наділені державно-владними повноваженнями; закріплюються адміністративно-процесуальними нормами, які, в свою чергу, регулюють застосування матеріальних норм адміністративного та інших галузей права (фінансового, господарського, трудового та ін.), і при цьому регламентують діяльність уповноважених органів і посадових осіб» [2, с. 176].

У свою чергу, О. Левченко на підставі аналізу авторських тлумачень сутності й змісту адміністративної процедури виокремлює такі її ознаки: «сфера об'єктивізації – діяльність публічної адміністрації (офіційний характер); правова детальна регламентація, специфічний суб'єктний склад, цілеспрямованість; результатом є прийняття адміністративного акту, який встановлює, змінює чи припиняє права та обов'язки суб'єктів адміністративно-правових відносин» [7, с. 107]. Натомість Л. Савранчук у ході власного дослідження доходить висновків, що «до ознак адміністративної процедури слід віднести: 1) сфера об'єктивізації (офіційний характер) – діяльність публічної адміністрації та специфічний суб'єктний склад (адміністративна процедура здійснюється в публічній сфері, безпосеред-

ньо пов'язана із діяльністю органів публічної адміністрації і супроводжується використанням ними відповідних владних повноважень з урахуванням публічних інтересів); 2) правова детальна регламентація, цілеспрямованість (адміністративна процедура врегульована адміністративно-правовими нормами, які чітко регламентують діяльність уповноважених органів та посадових осіб); 3) результатом є прийняття адміністративного акту, який встановлює, змінює чи припиняє права та обов'язки суб'єктів адміністративно-правових відносин, та є обов'язковим для виконання» [14, с. 79].

На думку І. Ковбаса, до основних визначальних ознак адміністративної процедури належать такі: «1) публічний характер та особливий суб'єктний склад – адміністративна процедура здійснюється в публічній сфері, безпосередньо пов'язана із діяльністю органів публічної адміністрації і супроводжується використанням ними відповідних владних повноважень з урахуванням публічних інтересів; 2) нормативний характер – адміністративна процедура врегульована адміністративно-правовими нормами, які чітко регламентують діяльність уповноважених органів та посадових осіб); 3) індивідуальний характер – прийняте у справі рішення стосується конкретних фізичних або юридичних осіб, що перебувають у стосунках з органами публічної адміністрації; 4) безспірний характер – предметом адміністративної процедури є індивідуальні адміністративні справи, в яких не вирішуються суперечки і не розглядаються скарги осіб на дії та рішення публічної адміністрації; 5) стадійний характер, передбачає послідовну реалізацію декількох стадій: кожна наступна стадія має своєю відправною точкою правовий результат попереднього етапу; 6) особлива спрямованість – адміністративна процедура має на меті забезпечення реалізації прав або обов'язків певного суб'єкта правовідносин у сфері державного управління; 7) адміністративна процедура завершується прийняттям відповідного нормативного акта, обов'язкового для виконання» [12, с. 175].

Найбільш повно ознаки адміністративної процедури дослідила І. Бойко. Авторка зараховує до них такі: 1) правовий характер, адже норми-принципи та загальні правила, що окреслюють адміністративну процедуру, закріплені в приписах нормотворчих актів; 2) владний характер, що виявляється в приписах суб'єктів публічного управління, які мають розпорядчий характер і є неухильними для інших осіб; 3) спрямована на вирішення конкретної індивідуальної адміністративної справи; 4) включає сукупність норм, що чітко визначають як діяльність суб'єктів владних повноважень, так і поведінку приватних осіб; 5) націлена на прийняття адміністративного акта суб'єктом публічного управління; 6) основне призначення полягає в забезпеченні дієвої та ефективної реалізації прав фізичних і юридичних осіб, унеможливаючи при цьому їх порушення; 7) спричинює настання наслідків зовнішнього спрямування, таким чином через застосування відповідних установлених процедурних правил створюючи права й обов'язки осіб, які перебувають поза системою публічного управління; 8) зазвичай має безспірний характер (завдяки адміністративній процедурі управлінські справи вирішуються позитивно). Винятком вважається процедура щодо розгляду скарг, через те що під час оскарження рішень, дій або ж бездіяльності суб'єктів публічного управління у сторін правовідносин, які впорядковуються процедурними нормами, існують розбіжні уявлення про те, як потрібно вчинити в конкретній індивідуальній адміністративній справі [1, с. 113–124].

Нижче доцільно з'ясувати окремі позиції науковців щодо визначення ознак адміністративних процедур, які здійснюються в різних сферах публічно-правових відносин. Так, Ю. Фетько, здійснивши порівняння змісту визначень державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, і фізичних осіб-підприємців і державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, доходить висновку про доцільність виділення таких їх ознак, які можуть бути названі спільними, а саме: «1) є офіційною; 2) визнається юридичним фактом; 3) полягає у визнанні і підтвердженні відповідного юридичного факту; 4) здійснюється уповноваженими суб'єктами;

5) являє собою сукупність цілеспрямованих адміністративних процедур; такі процедури стосуються внесення відомостей до спеціального реєстру. В результаті чого приходить до висновку, що державна реєстрація – це врегульована адміністративно-правовими нормами процедура, яка забезпечуючи фіксацію фактів передбачає внесення записів до державних реєстрів, регулює адміністративно-правові відносини з метою легітимації правового статусу юридичної особи, фізичної особи-підприємця, прав на нерухоме, рухоме майно, їх обтяжень та інших об'єктів державної реєстрації» [16, с. 109].

В. Шпіля, досліджуючи адміністративну процедуру державної реєстрації об'єктів нерухомого майна, зазначає, що «до ознак, які вказують на те, що державна реєстрація об'єктів нерухомого майна є адміністративною процедурою слід віднести такі: 1) є чітко унормованою процедурою реєстрації об'єктів нерухомого майна, яка складається з процедурних етапів та дій; 2) здійснюється суб'єктом публічної адміністрації або уповноваженою ним особою публічного права в межах їхніх повноважень (компетенції); 3) породжує адміністративно-правові відносини, які виникають між реєстратором – суб'єктом публічної адміністрації та заявником – фізичною або юридичною особою; 4) спрямована на реалізацію права власності на об'єкти нерухомого майна, його захист; 5) тягне за собою настання зовнішніх наслідків (породжує права й обов'язки); 6) завершується ухваленням адміністративного акта (свідоцтва про реєстрацію або відмови у видачі свідоцтва); 7) може породжувати правовідносини, які мають приватноправову природу; 8) частіше має безспірний характер, хоча може бути оскаржена в позасудовому (адміністративному) порядку та в судовому порядку». До змісту такої процедури він включає такі елементи: «1) об'єкти адміністративної процедури; 2) суб'єкти здійснення адміністративної процедури; 3) принципи адміністративної процедури; 4) заходи, засоби, форми й методи адміністративної процедури; 5) процедурні дії та рішення у формі адміністративних актів» [17, с. 643–646].

О. Красногор, з'ясовуючи сутність адміністративних процедур охорони прав людини Міністерством юстиції України, виділяє такі їх ознаки: «1) нормативна визначеність – адміністративні процедури закріплені та регламентовані в законодавчих та підзаконних актах; 2) публічний характер – адміністративні процедури здійснюються від імені держави в інтересах суспільства та окремих громадян; 3) прозорість і доступність – інформація про процедури доступна на сайті Мін'юсту або через ЦНАП; 4) недискримінаційний підхід – в питаннях доступності та в ході реалізації адміністративних процедур заборонена упередженість, усі мають рівний доступ до процедур незалежно від статусу; 5) захисна спрямованість – адміністративні процедури спрямовані на охорону, захист, поновлення або гарантування прав і свобод фізичних та юридичних осіб; 6) процесуальна чіткість – адміністративні процедури містять встановлений порядок дій (стадійність, строки, форми звернення, обґрунтування рішень); 7) зв'язок з конкретною заявою особи – адміністративні процедури, як правило, починаються з ініціативи громадянина (заява, скарга, запит); 8) результативність (адміністративний акт) – адміністративні процедури завершуються виданням адміністративного акта (довідки, витягу, висновку, рішення тощо); 9) можливість оскарження – суб'єкт звернення за послугою має право на апеляцію, повторний розгляд або звернення до суду; 10) контроль і підзвітність – реалізація адміністративних процедур може бути перевірена (внутрішній контроль, скарги, нагляд)» [6, с. 49–55].

Нижче доцільно з'ясувати окремі позиції науковців щодо визначення видів адміністративних процедур і виокремити різновиди адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг.

У теорії адміністративного права поділ адміністративних процедур здійснюється за різними кваліфікаційними ознаками, виділяють такі їх різновиди. «Залежно від того, хто є ініціатором адміністративної процедури, виокремлюють: заявні адміністративні процедури, які виникають виключно за наявності заяви правосуб'єктної особи до суб'єкта публічного адміністрування з метою забезпечення реалізації своїх прав і свобод або спри-

яння в реалізації законних інтересів (приклад: процедури, що виникають у зв'язку із заявою про надання адміністративної послуги); втручальні адміністративні процедури, які виникають за ініціативи суб'єкта публічної адміністрації, за наявності для цього правових підстав (приклад: інспекційні процедури, притягнення осіб до адміністративної відповідальності). Залежно від складності здійснення адміністративної процедури виділяють: прості адміністративні процедури, що полягають у вчиненні суб'єктом публічного адміністрування певних одноразових дій, які дозволяють завершити процедуру й ухвалити адміністративний акт (приклад: реєстрація за місцем проживання); складні адміністративні процедури, які потребують здійснення складних нелінійних дій із можливим залученням спеціалістів, експертів, перекладачів тощо (приклад: порядок вибору особою лікаря, який надає первинну медичну допомогу, через подання декларації в електронній системі охорони здоров'я). Залежно від кількості осіб, які претендують на отримання певного соціального результату, виокремлюють: одноособові (наприклад, призначення пенсії за віком) і конкурсні процедури (приклад: порядок проведення конкурсу з добору кандидатів на посади членів Національного агентства з питань запобігання корупції). Залежно від сутності адміністративної процедури бувають: реєстраційні, дозвільні, інспекційні, екзаменаційні, акредитаційні, ліцензійні тощо» [3, с. 245–248].

В. Машук, досліджуючи види адміністративних процедур і критерії їх класифікації, доходить висновку, що «процедури, реалізовані в діяльності органів публічної адміністрації, в цілому можуть бути диференційовані на підставі таких основних критеріїв: характер адміністративної справи (наявність конфлікту); спрямованість діяльності адміністративних органів; суб'єкт ініціативи адміністративно-процедурних відносин; характер наслідків для суб'єкта адміністративних правовідносин; порядок здійснення адміністративної процедури (рівень урегульованості); функціональне призначення адміністративної процедури» [9, с. 65].

Щодо освітньої діяльності, то в процесі її здійснення (реалізації) можна виділити різні види адміністративних процедур: надання дозволів/ліцензій (наприклад, для закладів освіти), реєстрація (наприклад, здобувачів освіти), сертифікація (наприклад, педагогів або освітніх програм), атестація (наприклад, закладів освіти, учнів), верифікація (наприклад, документів про освіту), нострифікація (визнання іноземних документів про освіту) й установлення статусу (наприклад, учня, студента).

Наведемо такі приклади адміністративних процедур в освітній діяльності: 1) реєстрація (реєстрація учнів у школі або студентів у вищому навчальному закладі, реєстрація наукових робіт) 2) надання дозволів або ліцензій (отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності для нового навчального закладу, отримання дозволу на проведення певних освітніх програм); 3) сертифікація (сертифікація вчителів або викладачів, яка підтверджує їхню кваліфікацію, сертифікація освітніх програм); 4) атестація (атестація педагогічних працівників для підвищення кваліфікації або присвоєння категорії, атестація закладів освіти); 5) верифікація (перевірка та підтвердження достовірності документів про освіту, виданих іншими країнами); 6) нострифікація (процедура визнання іноземних документів про освіту для можливості продовження навчання або працевлаштування в Україні); 7) установлення статусу (надання статусу учня, студента, аспіранта, оформлення статусу дитини з особливими освітніми потребами).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У результаті дослідження встановлено, що під адміністративними процедурами у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг варто розуміти регламентований нормативно-правовими актами комплекс дій посадових осіб структурних підрозділів Міністерства освіти і науки України й інших центральних органів виконавчої влади, які реалізують державну політику в галузі освіти, спрямований на забезпечення реалізації прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб у сфері освіти шляхом розгляду

й вирішення їх індивідуальних справ з прийняттям за його результатами акта індивідуальної дії, яким набуваються, змінюються, припиняються права суб'єкта освітньої діяльності або виконуються його обов'язки.

Виокремлено ознаки адміністративної процедури у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг: 1) має правовий характер, оскільки принципи та правила, що визначають адміністративну процедуру, містяться в приписах нормативно-правових актів; 2) містить норми, що регламентують як діяльність суб'єкта публічного адміністрування, так і поведінку приватних осіб; 3) спрямована на прийняття адміністративного акта суб'єктом владних управлінських повноважень; 4) застосовується для вирішення конкретної адміністративної справи у сфері освітньої діяльності; 5) має основним призначенням забезпечення ефективної реалізації прав громадян на освіту й приватних осіб на надання освітніх послуг та унеможливлення їх порушення; 6) тягне за собою настання зовнішніх наслідків, тобто застосування процедурних правил породжує права й обов'язки осіб, які знаходяться поза системою публічного адміністрування у сфері освіти; 7) має, як правило, безспірний характер, тобто завдяки адміністративній процедурі вирішуються позитивні управлінські справи, хоча рішення, дія чи бездіяльність за результатами або в порядку вирішення такої справи можуть бути оскаржені в позасудовому (адміністративному) порядку й у судовому порядку при вирішенні публічно-правового спору; 8) може породжувати правовідносини, які мають приватноправову природу. Установлено, що зміст адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг включає такі елементи: 1) об'єкти адміністративної процедури; 2) суб'єкти здійснення адміністративної процедури; 3) принципи адміністративної процедури; 4) заходи, засоби, форми та методи адміністративної процедури; 5) процедурні дії й рішення у формі адміністративних актів.

Виокремлено такі види адміністративних процедур у сфері організації, контролю та оцінювання якості надання освітніх послуг (адміністративні процедури у сфері освіти): 1) за суб'єктом, якому належить ініціатива виникнення правовідносин, процедури поділяють на такі: а) здійснювану за ініціативи приватної особи (наприклад, звернення з правоустановчими документами фізичної особи з метою створення й державної реєстрації закладу освіти); б) здійснювану за ініціативи суб'єкта публічного адміністрування (наприклад, звернення з правоустановчими документами уповноваженої особи органу місцевого самоврядування з метою створення й державної реєстрації закладу дошкільної освіти); 2) за критерієм складності правил, що охоплюються процедурою, поділяються на такі: а) просту процедуру (наприклад, електронна реєстрація в заклади загальної середньої освіти); б) складну процедуру (наприклад, процедура акредитації освітньої програми, процедура ліцензування освітньої діяльності); 3) за наслідками для приватної особи адміністративну процедуру поділяють на такі: а) правонадавальною (призначення державної допомоги на здобуття освіти); б) правопідтверджувальною (реєстрація закладу освіти); в) правообмежувальною (призупинення ліцензії на надання освітніх послуг); г) зобов'язальною (проведення інституційного аудиту діяльності закладу освіти); 4) за змістовним наповненням адміністративна процедура може бути такою: а) реєстраційною (наприклад, державна реєстрація юридичної особи – закладу освіти); б) дозвільною або ліцензійною (наприклад, ліцензування освітньої діяльності); в) контрольно-наглядовою (наприклад, проведення інституційного аудиту закладів освіти Державною службою якості освіти України); г) екзаменаційною (наприклад, проведення уповноваженими підрозділами Міністерства освіти і науки України атестації здобувачів ступеня фахової передвищої освіти й ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту); д) експертною (наприклад, акредитація освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти).

Список використаних джерел

1. Бойко І. В. Адміністративна процедура: поняття, ознаки й види. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2017. № 33. С. 113–124.
2. Галицина Н. В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу. *Форум права*. 2010. № 4. С. 163–177.
3. Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О. Адміністративне право України. Повний курс : навчальний посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Губерська Н. Л. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти: теоретико-правове дослідження : монографія. Харків : Панов, 2015. 508 с.
5. Ковбас І. В., Клолотило М. Ю., Редько О. М. Денотація адміністративно-процесуальної форми крізь призму її змісту. *Правові новели*. 2024. № 22(3). С. 162–168. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.3.25>.
6. Красногор О. Сутність та ознаки адміністративних процедур охорони прав людини Міністерством юстиції України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2024. № 2 (42). С. 49–55. DOI: [10.35774/app2025.02.049](https://doi.org/10.35774/app2025.02.049).
7. Левченко О. В. Адміністративна процедура як правова форма надання адміністративних послуг: поняття, ознаки та співвідношення із суміжними правовими поняттями. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 2(8). С. 106–108.
8. Легенький М. І. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики в сфері освіти : монографія. Львів : Укр. акад. друкарства, 2017. 360 с.
9. Машук В. Ю. Види адміністративних процедур: критерії класифікації. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 1(7). С. 60–66.
10. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17/02.2022. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 15. Ст. 50.
11. Про затвердження Національної доктрини розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>.
12. Про освіту : Закон України від 05.09.2017. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380.
13. Савіщенко В. М. Адміністративно-правове забезпечення освіти та науки в Україні : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра, 2015. 372 с.
14. Савранчук Л. Л. Сутність та місце адміністративної процедури в системі адміністративного права як центрального інституту галузі права. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. Вип. 6(41). С. 77–81. DOI: [https://doi.org/10.32837/ryuv.v0i6\(41\).972](https://doi.org/10.32837/ryuv.v0i6(41).972).
15. Тимошук В. П. До визначення предмета Закону України «Про адміністративну процедуру». *Правова держава*. 2024. Вип. 34. С. 336–379. DOI: [10.33663/1563-3349-2023-34-366-379](https://doi.org/10.33663/1563-3349-2023-34-366-379).
16. Фетько Ю. Б. Правова природа та сутність державної реєстрації. *Київський часопис права*. 2022. № 2. С. 106–110. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2022.2.16>.
17. Шпіля В. Р. Адміністративна процедура державної реєстрації об'єктів нерухомого майна: поняття, зміст та особливості. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12. С. 643–646.
18. Щокін Р. Г. Організаційно-правові засади публічного адміністрування у сфері освіти : монографія. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 448 с. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/161>.

References

1. Boyko, I. V. (2017) Administratyvna protsedura: ponyattya, oznaky u vydy [Administrative procedure: concept, features and types]. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovryaduvannya*, № 33, pp. 113–124. [in Ukr.].
2. Halitsyna, N. V. (2010) Administratyvna protsedura yak instytut administratyvnoho protsesu [Administrative procedure as an institute of administrative process]. *Forum prava*, № 4, pp. 163–177. [in Ukr.].
3. Halun'ko, V., Dikhtiyevs'kyu, P., Kuz'menko, O. (2018) Administratyvne pravo Ukrayiny. Povnyu kurs [Administrative law of Ukraine. Full course] : navch. posib. Kherson : OLDI-PLYUS, 446 s. [in Ukr.].
4. Hubers'ka, N. L. (2015) Administratyvni protsedury u sferi vyshchoyi osvity: teoretyko-pravove doslidzhennya [Administrative procedures in the sphere of higher education: theoretical and legal research] : monohraf. Kharkiv : Panov, 508 p. [in Ukr.].

5. Kovbas, I. V., Klolotylo, M. Yu., Red'ko, O. M. (2024) Denotatsiya administratyvno-protseusual'noyi formy kriz' pryizmu yiyi zmistu [Denotation of administrative procedural form through the prism of its content]. *Pravovi novely*, № 22 (3), pp. 162–168. [in Ukr.]. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.3.25>.
6. Krasnohor, O. (2024) Sutnist' ta oznaky administratyvnykh protsedur okhorony prav lyudyny Ministerstvom yustytysiyi Ukrainy [The essence and features of administrative procedures for the protection of human rights by the Ministry of Justice of Ukraine]. *Aktual'ni problemy pravoznnavstva*, №2 (42), pp. 49–55. DOI:10.35774/app2025.02.049. [in Ukr.].
7. Levchenko, O. V. (2015) Administratyvna protsedura yak pravova forma nadannya administratyvnykh posluh: ponyattya, oznaky ta spivvidnoshennya iz sumizhnymy pravovymy ponyattiyamy [Administrative procedure as a legal form of providing administrative services: concept, features and correlation with related legal concepts]. *Prykarpat's'kyi yurydychnyy visnyk*, iss. 2(8), pp. 106–108. [in Ukr.].
8. Lehen'kyi, M. I. (2017) Administratyvno-pravovi zasady formuvannya ta realizatsiyi derzhavnoyi polityky v sferi osvity [Administrative and legal principles of forming and implementing state policy in the field of education] : monohraf. L'viv: Ukr. akad. drukarstva, 360 p. [in Ukr.].
9. Mashchuk, V. Yu. (2014) Vydy administratyvnykh protsedur: kryteriyyi klasyfikatsiyi [Types of administrative procedures: classification criteria]. *Administratyvne pravo i protses*, № 1(7), pp. 60–66. [in Ukr.].
10. Pro administratyvnu protseduru [On administrative procedure] : Zakon Ukrainy vid 17.02.2022. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 2023. № 15, art. 50. [in Ukr.].
11. Pro zatverdzhennya Natsional'noyi doktryny rozvytku osvity [On approval of the National Doctrine of Education Development] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 17.04.2002 № 347/2002. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>. [in Ukr.].
12. Pro osvitu [On education] : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady*. 2017. № 38–39, art. 380. [in Ukr.].
13. Savishchenko, V. M. (2015) Administratyvno-pravove zabezpechennya osvity ta nauky v Ukraini [Administrative and legal support of education and science in Ukraine] : monohraf. Dnipropetrovs'k : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav; Lira, 372 p. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6\(41\).972](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6(41).972). [in Ukr.].
14. Savranchuk, L. L. (2021) Sutnist' ta mistse administratyvnoyi protsedury v systemi administratyvnoho prava yak tsentral'noho instytutu haluzi prava [The essence and place of administrative procedure in the system of administrative law as a central institute of the branch of law]. *Prykarpats'kyi yurydychnyy visnyk*, iss. 6(41), pp. 77–81. [in Ukr.].
15. Tymoshchuk, V. P. (2024) Do vyznachennya predmeta Zakonu Ukrainy “Pro administratyvnu protseduru” [To determine the subject of the Law of Ukraine “On Administrative Procedure”]. *Pravova derzhava*, iss. 34, pp. 336–379. DOI: 10.33663/1563-3349-2023-34-366-379. [in Ukr.].
16. Fet'ko, Yu. B. (2022) Pravova pryroda ta sutnist' derzhavnoyi reyestratsiyi [The legal nature and essence of state registration]. *Kyyivs'kyi chasopys prava*. № 2, pp. 106–110. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2022.2.16>. [in Ukr.].
17. Shpilya, V. R. (2023) Administratyvna protsedura derzhavnoyi reyestratsiyi ob'ektiv nerukhomoho mayna: ponyattya, zmist ta osoblyvosti [Administrative procedure for state registration of real estate objects: concept, content and features]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, № 12, pp. 643–646. [in Ukr.].
18. Shchokin, R. H. (2018) Orhanizatsiyno-pravovi zasady publichnoho administruvannya u sferi osvity [Organizational and legal principles of public administration in the field of education] : monohraf. Kyiv: DP “Vydz. dim “Personal”, 448 p. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/161>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Ihor Mahdalina. Administrative procedures in the field of organization, control and assessment of the quality of educational services

The article deals with concept, features and types of administrative procedures in the field of organization, control and assessment of the quality of educational services, definitions. It is established that administrative procedures in the field of organization, control and assessment of the quality of educational services should be understood as a set of actions regulated by regulatory legal acts of structural units of the Ministry of Education and Science of Ukraine and other central executive bodies that implement state policy in the field of education, with strict adherence to the requirements of the principle of stage-based activities in the activities of public administration, aimed at preventing violations of the rights and legitimate interests of individuals and legal entities, by considering and resolving their individual cases, with the adoption of an act

of individual action based on its results, by which the rights of the subject of educational activity are acquired, changed, terminated or its obligations are fulfilled.

The features of the administrative procedure in the field of organization, control and assessment of the quality of educational services are identified: 1) it has a legal nature, since the principles and rules that determine the administrative procedure are contained in the provisions of regulatory legal acts; 2) it contains norms that regulate both the activities of the subject of public administration and the behavior of private individuals; 3) it is aimed at the adoption of an administrative act by a subject of administrative authority; 4) it is used to resolve a specific administrative case in the field of educational activity; 5) its main purpose is to ensure the effective implementation of the rights of citizens to education and private individuals to the provision of educational services and to prevent their violation; 6) it entails the occurrence of external consequences, that is, the application of procedural rules generates the rights and obligations of persons who are outside the system of public administration in the field of education; 7) is, as a rule, indisputable, that is, thanks to the administrative procedure, positive administrative cases are resolved, can give rise to legal relations that are of a private law nature, although it can be appealed out of court (administrative) and in court when resolving a public law dispute.

It has been established that the content of administrative procedures in the field of organization, control and assessment of the quality of educational services includes the following elements: 1) objects of the administrative procedure; 2) subjects of the administrative procedure; 3) principles of the administrative procedure; 4) measures, means, forms and methods of the administrative procedure; 5) procedural actions and decisions in the form of administrative acts. Types of administrative procedures in the field of organization, control and assessment of the quality of educational services (administrative procedures in the field of education) are distinguished.

Key words: *educational activity, public administration in the field of education, educational services, administrative procedures in the field of organization, control and assessment of the quality of educational services.*

*Надійшла до редакції: 05.11.2025
Прийнято до друку після рецензування: 25.11.2025
Опубліковано: 12.12.2025*